

Allmänt

Exempel på personlig utrustning

Huvuddelen av den materiel som du använder i fred är lånad från ett krigsförband/insatsförband. Du måste därför vårda och hantera den så att den **alltid är fullt användbar** och kan användas **vid mobilisering eller utlandstjänstgöring**.

Ett annat viktigt skäl till att vårda och hantera materielen rätt är att värnpliktiga och befäl varje år skadas under utbildningen och på övningar, främst på grund av

- bristande materielkunskap
- slarv med materiel
- att skadad eller felaktig materiel används.

Varning!

Hanterar du materiel fel kan du själv eller en kamrat skadas.

Du ska därför

- veta hur och när din och ditt förbands utrustning ska användas
- alltid kontrollera din utrustning innan du använder den
- aldrig använda skadad eller felaktig materiel
- anmäl till ditt befäl om du inte är utbildad på den materiel du fått order att använda.

Varning!

Skadad materiel kan bli livsfarlig materiel.

Ansvar och skyldighet

Följande krav ställs på dig.

- Du är **personligen ansvarig** för vården och förvaringen av din materiel.
- Under grundutbildningen ska du lära dig hur du ska sköta materielen.
- Din personliga utrustning ska du vårda så snart tillfälle ges.
- Vid nedsmutsande materielltjänst ska överdragsklädsel användas.
- Du ska bära eller medföra utrustningen på det sätt som du fått order om. Då är det lättare för dig att kontrollera att allt är med.
- Vid omgrupperingar ska du alltid kontrollera att din egen och enhetens materiel medförs.

Vid skada eller förlust

När något skadats eller förlorats, ska du omedelbart anmäla det till din chef.

Genom en noggrann kontroll och vård kommer du tidigt att upptäcka småskador. Genom att reparera dem innan de blir större, kan vi både minska antalet personskador och spara pengar varje år.

OBS!

Kom ihåg att då materiel skadas eller förloras så uppstår en brist hos ett insatsförband!

Kontroller

Din chef är skyldig att kontrollera din utrustning

För att våra förband alltid ska ha användbar materiel, är din chef skyldig att kontrollera att du sköter din personliga utrustning. Detta görs regelbundet i form av stickprov eller persedel- och materielkontroller.

Förebyggande underhåll

Både i fred och krig är det nödvändigt att all personal kan leda och utföra materielvård, **daglig** och **särskild tillsyn**.

Daglig tillsyn är ditt eget ansvar

Materielen vårdas genom olika tillsyner.

De olika tillsynerna är

- daglig tillsyn (DT)
- särskild tillsyn (ST).

Daglig tillsyn (DT)

Den dagliga tillsynen ska utföras varje dag före, under och efter det att du har använt materielen eller då verksamheten varit sådan att materielen är i behov av underhåll.

Avsikten är att din utrustning alltid ska vara **funktionsduglig, hel och ren**.

De fel som du inte kan eller får reparera ska du snarast anmäla till din chef.

Daglig tillsyn genomförs utan att särskild order ges.

Särskild tillsyn (ST)

Den särskilda tillsynen genomförs på order och under särskild avdelad tid, leds och kontrolleras av ansvarigt befäl.

Särskild tillsyn ska alltid göras på all materiel innan den lämnas in på förrådet.

Visitation vid särskild tillsyn

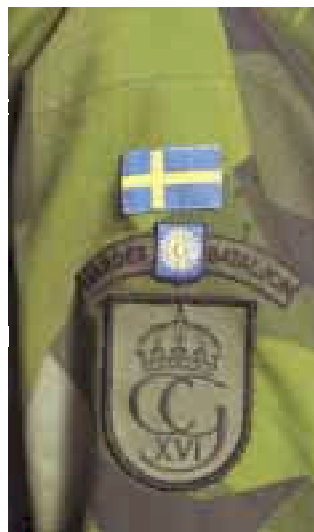
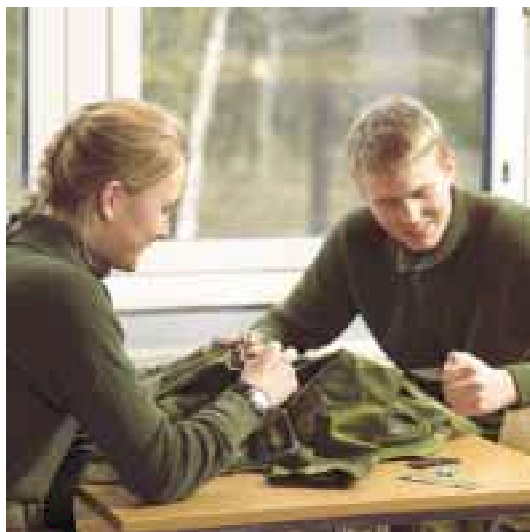
Du ska hålla dina persedlar rena och utan order sy i knappar och laga mindre revor. Marschskor ska alltid vara vårdade. Du ska därför ha en persedelvårdssats som innehåller klädborste, nål och tråd, skoborste, skokräm och vaxfett.

Utrustning för persedelvård

Tjänstetecken som inte är försedda med särskild fastsättningsanordning ska sys fast på uniformsplaggen. Textillim eller häftapparat får inte användas.

Förbandstecken av textil får bäras 6 mm under nationsmärket på vänster ärm till fältjacka 90 och sjöarbetsjacka 93.

Förbandstecken får du sy på själv

Rengöring

Med rengöring menas tvättning och andra ötgärder för att ta bort damm, lera, grus, asfalt, vägsalt m m. För att man ska kunna vörda och reparera materielen måste den vara rätt rengjord.

Läder, skinn eller textilier torkas av eller borstas när de är torra. Hört smutsade persedlar och annan materiel tvättas dock hastigt av med kallt eller ljummet vatten. Läder (skinn) får inte blötas mer än nödvändigt eftersom det luckras upp av vatten. När man tvättar läder (skinn) för vattnet inte vara varmare än +35 °C.

När läder (skinn) rengörs för tvöl sätts till vattnet. Persedlarna torkas så att lädret eller skinnets inte skadas eller veckas. Läder för därför inte torkas i stark solvärme, nära åppen eld eller annan värmekälla, t ex tältspis eller element. Torkningen avbryts så snart ytorna känns torra. Skinn (läder) smörjs in med vaxfett eller motsvarande. Fettet läggs på tunt och gnids noggrant in med borste eller svamp. Om lädret är fuktigt tränger fettet in bättre. När det torkat, blankas lädret med borste eller trasa.

Gummi och plast rengörs torrt eller med tvättlåsning. Gummi och plast är också känsliga för värme och bör därför skyddas mot hetta och starkt solljus. Vaxfett för inte användas.

Uniformspersedlar

Tvättning

Generellt så ska du lämna in dina plagg på anvisad plats för tvättbyte. Detta för att säkerställa att plaggen tvättas och torkas på ett korrekt sätt.

OBS!

Felaktigt tvättade och torkade plagg kan förlora sina skyddande egenskaper.

Om du under normala betingelser av någon anledning måste tvätta själv så ska du följa tvättreglerna på nästa sida, detta för att plaggen ska bevaras i fullgott skick och behålla sina skyddande egenskaper.

Tvättanvisningar

Persedel	Skötsel
Innerskikt	
Knästrumpor, stålgrå	Tvätt i max 40 °C, torktumling max 80 °C
Innerstrumpor 93 blå	
Kortkalsonger 93	Tvätt i max 85 °C, torktumling max 120 °C
Långkalsonger 91	Tvätt i max 60 °C, torktumling max 80 °C
Fältskjorta 90	Tvätt i max 60 °C, torktumling max 80 °C
Mellanskikt	
Ytterstrumpor frotté	Tvätt i max 40 °C, torktumling max 80 °C
Stridshandskar 2000	Handtvätt 30 °C. Torkning max 30 °C, ej torktumling
Tumvantar frotté	Tvätt i max 40 °C, torktumling max 80 °C
Tumvantar tjocka	Endast specialbehandling
Tröja 90	Tvätt i max 60 °C, torktumling max 80 °C
Ytterskikt	
Fältbyxor 90/90P	Tvätt 60 °C, tvålfritt tvättmedel, torktumling
Fältjacka 90/90P	minst 140 °C eller strykning på rätsidan (två prickar)
Sjöarbetsbyxor 93	Tvätt 60 °C, tvålfritt tvättmedel, torktumling minst
Sjöarbetsjacka 93	140 °C eller strykning på rätsidan (två prickar)
Snöbyxor 90	Tvätt 85 °C, tvålfritt tvättmedel, torktumling
Snöjacka 90	max 120 °C
Regnställ byxor 90	Tvätt 40 °C, torktumling max 80 °C
Regnställ jacka 90	
Fältmössa 90 kamo	Tvätt 60 °C, tvålfritt tvättmedel, torktumling
	minst 140 °C eller strykning på rätsidan (två prickar)
Förstärkningsplagg	
Värmebyxor 90	Tvätt 60 °C, tvålfritt tvättmedel, torktumling
Värmejacka 90	max 80 °C
Pälsmössa M/59	Tvätt 60 °C, ej torktumling
Hjälmunderlag 90	Tvätt max 60 °C, torktumling max 80 °C

Tvätt i fält

I fält och till sjöss kan det bli långt mellan tvättbyten. Då måste du själv tvätta dina kläder.

Följande saker ska du tänka på när du tvättar i fält:

- Strumpor, vantar och andra ylleplagg vattentvättas i handvarmt vatten genom att krama dem. De får inte gnuggas eller vridas ur för då valkar de sig och passformen blir förstörd.
- Då det kan vara svårt att uppfylla tvättråden i fält så måste man vara medveten om att skyddsegenskaperna försämras hos persedlarna vid tvätt i fält.

Hur du går tillväga vid tvätt i fält beskrivs i ”Soldaten i fält”, kap 10.

Fläckar

Fläckar som inte kan borstas bort ska tas bort med ljummet vatten eller fläckborttagningsmedel.

Fläckar ska lösas upp – inte gnidas bort och ju tidigare de tas bort, desto lättare går det.

Kåda och Stearin	Med hjälp av läskpapper/toalettpapper och genom uppvärmning
Blod	Med kallt vatten
Olja	Med nafta eller motsvarande

Nafta 15

M0702-015000

Nafta 15 eller civil benämning – kristallolja, lacknafta.

Varning!

Nafta 15 kan vid inandning ge huvudvärk, yrsel, trötthet och illamående. Nafta är urtorkande vid hudkontakt.

Sprit 35

M0754-735000

Sprit 35 eller rödsprit är ett rengöringsmedel och bränsle.

Varning!

Drick aldrig sprit 35. Den innehåller metanol som kan orsaka medvetslöshet och synskada.

Förebyggande underhåll av persedlar

Fotbeklädnader

Kängor och skor bör hållas utspända med skoblock. Hopkramat tidningspapper, eller dylikt gör att kängorna torkar fortare. Om möjligt hängs de upp eller läggs på sidan. Torka eller byt till nya innersulor vid behov.

Läderkängor kan aldrig göras helt vattentäta, men om de smörjs måttligt med vaxfett blir lädret mer motståndskraftigt mot väta.

Marschkängor 90 och vinterkängor 90 bör tvättas av med vatten efter dagens slut och därefter torkas. Om kängorna blivit regn- eller snöblöta bör kängorna stoppas med hopknycklat tidningspapper vilket bör bytas ut efter ett tag.

Välvärdade kängor minskar risken för skador

Kängorna ska torkas sakta i rumstemperatur eller max 35 °C. Ställ dem t ex inte vid tältkaminen eller nära öppen eld. Om kängorna torkas vid för stark värme så förstörs lädret vilket kan (förutom stora ekonomiska kostnader) få svåra konsekvenser när du befinner dig i fält.

Kängorna vårdas genom att du impregnerar dem med ett tunt lager vaxfett, som ska torka någon minut. Därefter putsar du dem med skoborste och putstrasa. Med fördel kan du använda händerna för att arbeta in vaxfettet i lädret. Därefter ska du putsa med svart skokräm, som även den får torka under några minuter, innan kängorna putsas med skoborste och trasa.

Vid sträng kyla ska du inte använda vaxfett då detta inte tas upp av lädret.

Marschkängor

Klack och sula

- Gör rent och peta bort stenar, som fastnat i slitsulan.
- Kontrollera att sulan inte släpper i sömmen.
- Se upp för snedslitning. Har skorna blivit snedslitna, ska du byta till nya kängor.

Ovanläder

- Gör rent med borste och var extra noggrann vid sömmarna.
- Kontrollera skador som t ex sprickor, skärskador, förslitning, sömmar som släpper.
- Fetta in läderytan med ett tunt lager vaxfett, som du sedan gnider in med en svamp eller borste.
- Låt torka in och ta bort överskottet.

Snördelen

- Ta bort skosnöret och gör rent.
- Kontrollera att sömmar och metallfästen är hela.
- Fetta in lädret med ett tunt lager vaxfett med svamp eller trasa.
- Fetta in plösens nederdel.
- Låt fettet torka in och gnid bort överskott.

Skosnören

- Kontrollera att de är hela och att det inte finns brottanvisningar på dem.
- Torka skosnörena och byt till nya vid behov.

Inläggssula

- Ta ur och torka inläggssulan.
- Vid behov byt till nya inläggssulor.

OBS!

Vid sträng kyla – inget vaxfett.

Gummistövlar

Gummistövlar rengörs från lera och smuts med fuktig trasa eller svamp. Om stövlarna är mycket smutsiga kan du tvätta dem med en tvållösning. Tänk på att även gummistövlar är känsliga för hetta och att du inte använder vaxfett vid rengöringen eftersom du då förstör gummit. Torka innerfodret och insatserna. Torka eller byt innersulor vid behov.

Förplägnadsutrustning

Dricksflaska, kokkärl och matbestick

Du ska diska din utspisningsmateriel när du har använt den, helst med varmvatten och diskmedel och torka den noggrant. Använd borste för rengöring av dricksflaska. Du får inte skura med sand eller andra ämnen som kan repa eller fräta. Du ska förvara dricksflaska och kokkärl utan kork eller lock när du inte använder dem.

Termos

Rengör termosen med diskmedel och vatten efter varje användning. Eventuell beläggning efter långvarig användning kan med fördel tas bort med lite maskindiskmedel stående över natten. Förvara alltid termosen öppen när du inte använder den.

Varning!

Om du äter eller dricker ur smutsiga kärl kan du få magbesvär.

Vätskebehållare 1/T

Vid rengöring ta vätskebehållaren ur ytterfodralet och lossa drickslangen från vätskebehållaren. Rengör drickslangen, munstycket och vätskebehållaren med varmvatten och diskmedel, använd borstar. Torka och förvara alltid vätskebehållaren med öppet skruvlock och vänd uppåt när du inte använder den. Tillsatser kan bilda avlagringar eller lämna rester som kan störa vätskeintagets funktion.

OBS!

Vätskebehållaren är endast avsett för rent vatten.

Förläggningmateriel

Sovsäck 2000

Var noga med att vädra din sovsäck efter varje användning för att ventilera bort den fukt som bildats i sovsäcken under natten. Mata ned (rulla inte) sovsäcken i sovsäckspåsen. Om möjligt vid långtidsförvaring förvara alltid sovsäcken luftigt och upphängd.

Tält 2000 enmans

Torkas med fuktig trasa och lufttorkas.

Personligt ballistiskt skydd

Hjälm 90

Hjälm 90 görs ren med borste och svag tvållösning, torrtorkas därefter och får slutligen lufttorka i rumstemperatur.

Kroppsskydd

Kroppsskydd torkas med fuktig trasa och lufttorkas. Det ska förvaras liggande eller hängande på galge.

OBS!

Kroppsskydd ska ej utsättas för hög värme, fukt, belastning och kemikalier då detta kan innebära nedsatt ballistiskt skyddsförmåga.

Personlig NBC-utrustning

Skyddsmask 90

Daglig tillsyn ska göras efter användning i mer än en timme. Starka rengöringsmedel får ej användas – t ex rödsprit.

- Filtret tas bort. Masken spolas ren med vatten och vid tvättas vid behov för hand eller med mjuk borste i svag tvål- eller diskmedelslösning. Torrtorkas med trasa.
- Siktskivorna spolas rena och torkas med torklapp11.

Skyddshandske 7

Efter användning ska skyddshandskarna rengöras i varmvatten med flytande syntetiskt diskmedel och sköljas med rent vatten, samt torkas vid högst 40 °C.

Insidan och utsidan ska efter rengöring pudras lätt med kritpulver, talk eller motsvarande för att gummit inte ska torka.

Bärsystem

Stridsväst 2000 och stridsbälte 304

Torkas av eller borstas när de är torra. Hårt smutsade delar tvättas av med kallt eller ljummet vatten. Plastdelar rengörs torrt eller med tvättlösning.

Bärsystem 2000

Torkas av eller borstas när det är torrt. Olja eller nafta får inte användas till rengörning av plastdelar.

OBS!

Plastdelar som ingår i bärsystemet får inte rengöras med olja eller nafta.

Regnställ 90

Torkas/sköljs av med kallt eller ljummet vatten. Lufttorkas.

Hörselskyddskåpa

Korttidsförvaring: Förvara kåporna utvikta i samband med dygnsvilan. Övrig tid kan de förvaras ihopfällda.

Långtidsförvaring: Förvara kåporna utvikta och ta ur batterierna (se demontering/byte i kap 4 Skyddsutrustning).